BIJLAGE 1

Wijziging coördinatieverordening sociale zekerheidsstelsels: voortgang van de onderhandelingen.

De wijziging van de coördinatieverordening staat niet op de agenda van de Raad. Conform de afspraken met uw Kamer wordt u geïnformeerd over de voortgang van de onderhandelingen. Daarbij wordt met name ingegaan op de voortgang op het deelterrein werkloosheid.

Het Bulgaarse voorzitterschap is gestart met de onderhandelingen over twee nieuwe deelterreinen van het voorstel tot wijziging van de 'Coördinatieverordening sociale zekerheid nr. 883/2004. Het eerste deelterrein gaat over werkloosheid. Hierin wordt een aantal coördinatieregels voor werkloosheidsuitkeringen gewijzigd. Hiermee wordt beoogd te komen tot een efficiëntere afhandeling van werkloosheidsuitkeringen, een eerlijkere verdeling van lasten tussen lidstaten en bespoediging van de re-integratie van werklozen op de arbeidsmarkt.
Het tweede deelterrein betreft een aantal onderwerpen van meer technische aard. Zo worden maatregelen genomen om fraude en onjuistheden beter te kunnen achterhalen, bijvoorbeeld door systematische gegevensuitwisselingen mogelijk te maken. Daarnaast wordt het hoofdstuk over terugvordering van ten onrechte betaalde uitkeringen herzien. Ook wordt het proces van de vergoedingen van ziektekosten tussen de lidstaten verbeterd en worden voorzieningen voor de uitvoering getroffen voor situaties waarin mensen met terugwerkende kracht onder de sociale zekerheidswetgeving van een andere lidstaat vallen. Het Bulgaarse voorzitterschap streeft ernaar om in de Raad van juni te komen tot een gedeeltelijke algemene oriëntatie inzake deze twee deelterreinen.

Inzet Nederland op het deelterrein werkloosheid

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) stelt drie wijzigingen voor van het hoofdstuk werkloosheid van de Coördinatieverordening.

1. *Introductie wachttijd van drie maanden voordat tijdvakken van verzekering worden samengeteld*

Commissievoorstel
De Coördinatieverordening schrijft voor dat in een lidstaat opgebouwde verzekeringstijdvakken worden meegenomen bij de beoordeling van het recht op uitkering in een andere lidstaat. Dit principe van "samentelling van tijdvakken" voorkomt dat mensen hun opgebouwde rechten verliezen wanneer zij in een andere lidstaat gaan werken. Voor de beoordeling van de wekeneis en de arbeidsverledeneis in de Werkloosheidswet (WW) moeten dus tijdvakken uit een andere lidstaat worden meegenomen.

De Commissie stelt voor dat er pas tijdvakken worden samengeteld als een werkloze meer dan drie maanden in het nieuwe werkland heeft gewerkt. Deze "wachttijd" zorgt ervoor dat er een band is tussen de persoon die de uitkering aanvraagt en de lidstaat die de uitkering verstrekt. Als er minder dan drie maanden in het nieuwe werkland is gewerkt, moet de werkloze de werkloosheidsuitkering aanvragen in zijn voormalige werkland. De uitkering kan vervolgens, gedurende zes maanden worden geëxporteerd naar het nieuwe werkland (wachttijd-export). De bevoegde lidstaat krijgt de mogelijkheid om deze termijn te verlengen naar de volledige duur van de uitkering. Dit voorstel is overigens alleen van toepassing op mensen die van de ene lidstaat naar de andere lidstaat verhuizen om daar te werken. Op mensen die in de ene lidstaat blijven wonen en in de andere lidstaat werken is een ander regime van toepassing (zie onder punt 3).

Nederlandse inzet en krachtenveld
Conform het regeerakkoord heeft Nederland gepleit voor een wachttijd van zes maanden. Nederland neemt daarbij een geïsoleerde positie in. Een meerderheid van de lidstaten is of tegen

de invoering van een wachttijd of heeft sterke twijfels. Een relatief grote groep zou met een wachttijd van één maand kunnen instemmen.

2. *Verlenging van de exporttermijn*

Commissievoorstel
Onder de huidige regels mogen werklozen met behoud van hun uitkering drie maanden in een andere lidstaat naar werk zoeken. De uitkeringsinstantie heeft de bevoegdheid om deze termijn te verlengen naar zes maanden.

De Commissie wil de basistermijn veranderen in zes maanden, met de mogelijkheid van verlenging naar de gehele duur van de uitkering. Volgens de Commissie draagt verlenging van de exporttermijn bij aan een snellere terugkeer naar de arbeidsmarkt.

Nederlandse inzet en krachtenveld
In overeenstemming met het BNC-fiche verzet Nederland zich tegen verlenging van de exporttermijn. Verlenging leidt niet tot een snellere uitstroom uit de WW. Daarnaast is verlenging niet in lijn met het Nederlandse kabinetsbeleid om de export van uitkeringen te beperken. Er zijn ongeveer evenveel lidstaten voor als lidstaten tegen de maatregel.

3. *Invoering werklandprincipe voor mensen die in de ene lidstaat wonen en in de andere lidstaat werken*

Nu verstrekt het woonland de werkloosheidsuitkering aan mensen die in het ene land wonen en in het andere land werken. Dit zijn bijvoorbeeld grensarbeiders of mensen die tijdelijk in Nederland werken en hun woonplaats in een andere lidstaat aanhouden zoals seizoenarbeiders of gedetacheerden. Het werkland vergoedt het woonland de eerste drie tot vijf maanden, afhankelijk van de duur van het arbeidsverleden. De Commissie stelt voor dat het werkland de uitkering verstrekt als iemand meer dan een jaar in dat land heeft gewerkt. Zo wordt de lidstaat die de premies ontvangt ook de lidstaat die de uitkering verstrekt. Dit draagt bij aan een eerlijkere lastenverdeling tussen de lidstaten en het is administratief eenvoudiger omdat het huidige vergoedingsmechanisme komt te vervallen.

Nederlandse inzet en krachtenveld
In lijn met het BNC-fiche is Nederland voor handhaving van het huidige woonlandbeginsel. Invoering van het werklandbeginsel houdt een toename van export van werkloosheidsuitkeringen in. Dit bemoeilijkt een effectieve arbeidsbemiddeling en controle op de inspanningen van de werkloze om werk te vinden. Nederland vertolkt een minderheidsstandpunt. Een grote meerderheid van lidstaten is voor invoering van het werklandbeginsel. Daarvan zijn de meeste lidstaten voor invoering van het werklandbeginsel na drie maanden werken in plaats van de door de Commissie voorgestelde 12 maanden.

4. *Financiële effecten van de drie maatregelen uit het Commissievoorstel*

De drie maatregelen uit het Commissievoorstel samen leiden tot een intensivering van circa € 18 miljoen per jaar.

Wachttijd samentelling tijdvakken
Een wachttijd van drie maanden (Commissievoorstel) kost circa € 5 miljoen per jaar. Een wachttijd van zes maanden (regeerakkoord) kost circa € 10 miljoen per jaar. Deze kosten houden verband met de toename van export van werkloosheidsuitkeringen. Enerzijds voorkomt een wachttijd een beroep op de WW door mensen die in Nederland werken en binnen drie maanden (of zes, afhankelijk van de lengte van de wachttijd) werkloos worden. Anderzijds vallen mensen met een Nederlands arbeidsverleden die in een andere lidstaat gaan wonen of remigreren en daar binnen drie maanden werkloos worden, terug op een Nederlandse WW. Deze WW wordt volgens het

Commissievoorstel minimaal zes maanden geëxporteerd naar het nieuwe werkland. Het aantal geëxporteerde uitkeringen is hoger dan het aantal mensen dat door de toepassing van de wachttijd niet instroomt in de WW. In 2016 heeft het UWV in enkele tientallen gevallen de samentellingsregel toegepast voor een beroep op WW. In datzelfde jaar waren er circa 1300 mensen met een Nederlands arbeidsverleden die in een andere lidstaat een beroep deden op de samentellingsregel. Daarvan hadden circa 450 personen korter dan drie maanden in hun nieuwe werkland gewerkt.[1]

Verlenging exporttermijn
Nederland exporteert nu ongeveer 4.500 werkloosheidsuitkeringen per jaar. De door de Commissie voorgestelde verlenging van de exporttermijn van drie naar zes maanden kost Nederland circa € 2 miljoen op jaarbasis.

Werklandbeginsel bij wonen in de ene lidstaat en werken in de andere lidstaat
Invoering van het werklandbeginsel na 12 maanden werken kost Nederland circa € 11 miljoen per jaar.

[1] Dit cijfer valt waarschijnlijk hoger uit, omdat er geen cijfers voorhanden zijn over toepassing van de samentellingsregel door Duitsland.